

The first thing we do, let's kill all the lawyers

Willem van Tongeren¹

In het *NJB* van 2 februari 2018 is een artikel gepubliceerd van mr. dr. Th. Groenewald met als titel: *De traagheid van het civiele geding*.²

Als je de titel leest dan denk je dat het een aankondiging is van een beschouwing over een herziening van het procesrecht die de traagheid tegengaat dan wel over wettelijke of jurisprudentiële belemmeringen enz., die de traagheid veroorzaken. Al vlot blijkt dat de advocatuur op de korrel wordt genomen als veroorzaakster van de traagheid. Het artikel begint nog wel 'aardig' en wil (onder meer) de rol van de advocatuur bespreekbaar maken bij het aanbrengen van futiele en kansloze zaken. Even verderop in het artikel wordt gesteld dat het geen geheim is dat tal van dat soort zaken, dat wil zeggen zaken die er niet toe doen, namelijk bagatelzaken die niet in het belang van een cliënt zijn en kansloze zaken die een advocaat als deskundige niet zou moeten aanspannen, worden aangebracht. Verderop schrijft mr. Groenewald dat wanneer bij een klein kantoor, dat opereert aan de onderkant van de markt, dat in belangrijke mate afhankelijk is van toevoegingen en zijn broek niet of nauwelijks kan ophouden, een zaak binnenkomt, betalend of toegevoegd, de neiging bestaat er *vol* voor te gaan. Ook de wat ik even maar noem 'Wutbürger', de ontevreden burger met het korte lontje moet het ontgelden en is (mede) oorzaak van de traagheid van het civiele geding. Hij verlangt een felle advocaat. Voor hem is minnelijk overleg uit den boze, hoe eerder er gedagvaard wordt hoe beter, en als het even kan moet hoger beroep worden ingesteld. Mr. Groenewald noemt in dat verband de combinatie van het verdienmodel van de minder scrupuleuze advocaat en de cliënt met het korte lontje 'ongelukkig'.

Ook mr. Groenewald gaat er vol voor als hij schrijft dat als gevolg van

het entameren van bagatel- en kansloze zaken de advocaat zich laat betalen voor een 'misleidend advies' of een 'kansloze zaak' en de verwerende partij, die net als de cliënt slachtoffer is, 'nodeloos' op kosten jaagt. Hij oppert ook of het niet op de weg van de individuele advocaat ligt zich af te vragen of hij bij de uitoefening van zijn beroep wel maatschappelijk effectief bezig is.

Van welke advocaat heeft een cliënt het meest te duchten? Cliënten moeten vooral opletten voor éénpitters. Grote advocatenkantoren hebben te maken met (grote) cliënten (met alleen zaken die er wél toe doen?), met juristen in dienst die wel een inschatting kunnen maken van de kosten zodat er dan wel een effectieve remedie bestaat tegen ongeremd declareren en procederen. Maar dat geldt niet voor 4700 van de 5300 kantoren met minder dan 6 advocaten en, zo begrijp ik, al helemaal niet voor de 2800 éénpitters, wier cliënten de kosten en de kwaliteit van de dienstverlening niet kunnen beoordelen en in dit segment van de markt veelal niet in staat zijn een effectieve rem te vormen op procedeer- en advieslust (van de advocaat).

En artikel 10a van de Advocatenwet op grond waarvan de éénpitter geen kansloze zaken zou mogen entameren en hij bagatelzaken moet ontraden, helpt ook al niet.

De rechterlijke macht laat het afweten, en ook de Orde doet te weinig om dit euvel als oorzaak van de Traagheid van het civiele geding aan te pakken.

Er moet volgens mr. Groenewald op het punt van het tegengaan van het aanbrengen door advocaten van futiele en kansloze zaken meer sturing van de Orde komen en er moet volgens hem veel meer specialisme komen, zodat de éénpitter (kansloze?) zaken naar specialisten kan verwijzen en het weer invoeren van het 'eigen beursje' zou ook kunnen helpen.

Ik herken totaal niet het (karakterale) beeld dat mr. Groenewald oproept en dat betalende cliënten met name van éénpitters declaraties krijgen voor 'misleidende' adviezen zal hoogst uitzonderlijk zijn. Ik vind het niet terug in tucht-rechtspraak en als ik jurisprudentie lees, denk ik zelden dat de zaak er was vanwege procedeerlust van een advocaat. Er worden geen voorbeelden gegeven en geen getallen genoemd, en of het om de sector kanton dan wel sector civiel van de rechtbanken gaat, die met bagatel- en kansloze zaken worden overstelpd. We moeten het doen met het 'feit' dat het geen 'geheim' is dat tal van dit soort zaken worden aangebracht en dat in alle echelons van de rechtspraak en binnen een niet onaanzienlijk deel van de balie 'men' de blaam legt bij de advocatuur.

Ik kan er dus niet veel tegen inbrengen. Ik volsta met enkele observaties. Het is nog niet eens zo eenvoudig om een zaak een futiele- of bagatelzaak te noemen dan wel een kansloze zaak. Het hangt helemaal van de context af. Een 'bagatel' kan voor een betrokken partij belangrijk (genoeg) zijn om het oordeel van een rechter in te roepen, bijvoorbeeld in geval er verschil van mening is over de uitleg van een codicil en de vraag is voor wie het ene erfstuk is bestemd en voor wie het andere. Het is beter dat partijen dan naar de rechter stappen en een rechter pacificatie tussen partijen kan bereiken, in plaats van dat zij met elkaar op de vuist gaan. En aan pogingen van een advocaat om een rechter in een 'kansloze' zaak 'om' te krijgen en af te wijken van 'vaste' rechtspraak hebben wij mooie vernieuwende rechtspraak te danken.

Specialisme is goed, maar de reden dat de éénpitter de weg niet zou kunnen vinden in het toeneemend complexe doolhof van het recht en van wet- en regelgeving, is

maar zeer ten dele adequaat omdat in veel zaken het niet zozeer om het recht gaat maar om de feiten en de waardering ervan. Wat heeft er zich feitelijk precies afgespeeld en hoe? Tot slot, ik zou het accentverschil dat mr. Groenewald maakt in het aanbrengen van bagatel- en kansloze

zaken tussen de grote kantoren, die het uitstekend doen, en de uit maximaal zes advocaten bestaande kantoren respectievelijk éénpitters, die het ook vaak uitstekend doen, vaak in een niche, niet durven maken.

Ik moet de aanhef corrigeren. Let's not kill the 'éénpitters'. •

Auteur

1. Mr. W. van Tongeren is advocaat te Twello. De titel van dit stuk is ontleend aan Shakespeare, Henry VI, Part 2, Act IV, Scene 2.

Noten

2. *NJB* 2018/260, afl. 5, p. 342 e.v..

499

Naschrift

Edo Groenewald¹

In haar reactie gaat De Wolff voorbij aan de kern van mijn betoog. Ik poog een van de oorzaken van de lange doorlooptijden (die een smet op de kwaliteit van de rechtspraak werpen) mede te verklaren uit een gebrek aan kwaliteit bij de rechtshulp.

De kwaliteit van de rechtshulp laat op twee punten te wensen over. Ten eerste worden te veel zaken bij de feitenrechter aangebracht in verband met de perverse prikkel in het verdienmodel van de advocatuur: 'uurtje factuurtje'. In de tweede plaats worden zaken onoordeelkundig aangebracht als gevolg van onvoldoende kennis van het materiële recht (gebrek aan specialisatie). Voor de onderbouwing van dit laatste beroep ik mij op de logica: het recht is zo complex geworden dat men onmogelijk op meer dan enkele terreinen van het materiële recht over voldoende deskundigheid kan beschikken. Voor de onderbouwing van het eerste verwijs ik naar de commissie Van der Meer die bij de gefinancierde rechtsbijstand een perverse prikkel ziet om te procederen in arbeids-, huur-, en echtscheidingszaken, hetgeen meer zou lonen dan tijd besteden aan schikkingspogingen.²

Voorts wekt De Wolff ten onrechte de indruk dat ik zou willen tornen aan het access-to-justice principe.³ Waar het mij om gaat is dat door de advocatuur van dat beginsel geen oneigenlijk gebruik zou mogen worden gemaakt, hetzij

ten eigen bate, hetzij bij gebrek aan deskundigheid.

De afname van het aantal klachten en gegrondverklaringen de laatste jaren zegt niets over de vraag of tuchtrechtspraak wel of geen adequaat middel biedt om gebrek aan deskundigheid van advocaten te bestrijden. Daartoe is mijns inziens specialisatie de enige weg.

Van Tongeren zou ik willen voorhouden dat er op zijn minst drie problemen spelen: de rechterlijke macht is overbelast, het is de vraag of rechtspleging in alle gevallen wel de beste methode is voor conflictoplossing en er is het probleem van het bedrijfsmodel van éénpitters en kleine kantoren (van minder dan zes advocaten) dat onvoldoende zekerheid lijkt te bieden voor de toekomst.

Er is een systeemwijziging nodig waardoor zaken die er niet toe doen minder worden aangebracht. Dat zijn onder meer futiele en kansloze zaken. Dat wil niet zeggen dat die zaken er voor de desbetreffende cliënten niet toe zouden doen, het gaat wel degelijk om conflicten die opgelost moeten worden. Maar niet door inschakeling van de kostbare en

reeds overbelaste rechterlijke macht. Alternatieve mogelijkheden van conflictoplossing, zoals mediation, vrede-rechters en buurtbemiddelaars, kunnen hier een rol spelen.

Er komt nog bij dat bovengenoemd bedrijfsmodel onder druk staat door concurrentie, innovatie en de beperkte mogelijkheden voor gefinancierde rechtsbijstand. Om zich te onderscheiden ligt het voor kleine kantoren voor de hand waarde toe te voegen voor de cliënt. Specialisatie op enig rechtsgebied lijkt mij daarvoor een adequaat middel. Bijkomend voordeel: de door die specialisten aanhangig gemaakte rechtsgedingen zullen beter onderbouwd zijn. Met als gevolg kortere doorlooptijden. •

Auteur

1. Mr. dr. Th. Groenewald is oud-advocaat en oud-raadsheer-plaatsvervanger in het Hof 's Hertogenbosch.

Noten

2. Commissie Van der Meer, *Andere Tijden; Evaluatie puntentoeikening in het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand*, 2017, p. 79.

3. Art. 6 EVRM.

